

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 25/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 25. august 2016

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, ble født ██████████. Han har tjenestegjort i ██████████ i ██████████ i perioden ██████████ til ██████████ som ██████████.

I løpet av videregående var han aktiv med musikk, og musikkopptredener opptok mer og mer av hans tid. Dette medførte endel reising og jobbing, som gikk på bekostning av skolegangen. Skadelidte fikk derfor aldri fullført videregående.

Skadelidte gjennomførte førstegangstjenesten i ██████████. Han har selv forklart at han likte seg i Forsvaret, der han opplevde faste rutiner og orden. Dette var også grunnen til at han valgte å reise til ██████████.

I ██████████ opplevde han flere traumatiske hendelser. Blant annet var det en episode i forbindelse med en beskytning på leieren der han befant seg, som gjorde et sterkt inntrykk på skadelidte. Han ble mer engstelig i etterkant av denne episode, noe som ifølge han selv medførte at forbruke med alkohol tiltok.

Alkoholmisbruket skal ifølge skadelidte selv ha utviklet seg i samme periode som han var i ██████████. Likevel tilskriver han selv den største delen av årsaken hans yrke som musiker, med den festkulturen som fulgte med og det miljøet han var endel av.

I slutten av 1999 skriver fastlegen til skadelidte at han bør få hjelp med sitt alkoholmisbruk. Misbruket har da kommet så langt at det har medført somatiske skader hos skadelidte.

I 2002 langtidssykemeldes han i ett år for langvarig alkoholmisbruk og uttalt leversvikt. I forlengelsen av sykemeldingen mottar han rehabiliteringspenger og medisinsk behandling og senere yrkesrettet attføring. Som ledd i attføringen starter skadelidte med en utdanning ved Næringsakademiet og fullfører studiene for markedsøkonom med gode resultater. Skadelidte klarer likevel ikke å komme tilbake i arbeidslivet, og i 2012 får han innvilget varig uførepensjon.

SPK har i vedtak av 12. mars 2015 gitt skadelidte avslag på krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordning. SPKs vedtak bygger på erklæring fra spesialist i psykiatri Peter Gravgaard, avgitt 11. november 2014 i anledning saken.

Spesialist Gravgaard konkluderer med at skadelidte ikke har PTSD eller andre psykiske belastningsskader. Derimot er kriteriene for diagnosen «alkoholavhengighetsyndrom, for tiden abstinent» oppfylt, samt en rekke fysiske plager som følge av langvarig alkoholinntak. Skadelidte har også utviklet Kols. Dr. Gravgaard finner likevel at skadelidtes overforbruk har delvis sin årsak i FN-tjenesten.

SPK finner det ikke inngangsvilkårene for kompensasjon oppfylt i saken. Hans alkoholforbruk er ikke å anse som en psykisk belastningsskade, men utviklet som en mestringsstrategi ved vanskelige utfordringer, og hovedsakelig utviklet i ettertid av tjenesten, som følge av hans miljø og yrkesvalg.

Advokat Tuflått har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket. I klagen anføres det at skadelidte har fått en psykisk belastningsskade som følge av deltakelsen i [REDACTED]. Det anføres også at erklæringen som er innhentet i saken er mangelfull. Det er lagt ned påstand om at skadelidte tilkjennes 100 % kompensasjon, subsidiært at saken sendes tilbake til SPK for innhenting av ny erklæring.

Skadelidte døde forut for klagebehandlingen i nemnda, men hans etterlatte har ønsket å opprettholde klagen.

2. Nemndas vurdering

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Det sentrale spørsmålet i saken er om skadelidte var blitt påført en varig psykisk belastningsskade som kunne tilbakeføres til tjenestegjøringen i [REDACTED].

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av den alminnelige erstatningsrett. Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til skadelidte psykiske lidelser, dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er den skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Kravet til årsakssammenheng mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64.

Spesialist i psykiatri dr. Peter Gravgaard har avgitt en spesialisterklæring i anledning saken. Nemnda finner at spesialisterklæringen i tilstrekkelig grad besvarer det særskilte mandatet for ordningen. Dr. Gravgaard kommer til at skadelidte har opplevd traumatiske hendelser under tjenesten, men at disse ikke har gitt seg utslag i noen psykisk belastningsskade. I sin vurdering av om skadelidte har en PTSD, skriver dr. Gravgaard følgende;

«Når det gjelder dokumentasjon på utviklingen av typiske symptomer på PTSD i årene etter [REDACTED] er den helt fraværende. Der foreligger ingen journalnotater fra [REDACTED] til [REDACTED], men skadelidte opplyser at han svært sjelden var hos legen i denne perioden. Fra [REDACTED] til [REDACTED] foreligger ingen referanser til psykiske problemer i det hele tatt i legejournalene (utover alkoholmisbruk). Første referanse til psykiske problemer etter oppholdet i [REDACTED] er fra 13. mai 2003, hvor det i et journalnotat av spesialsykepleier Torun Østeraat fremkommer at skadelidtes alkoholbruk begynte i [REDACTED] etter tjenesten i [REDACTED] og at han fikk psykiske problemer etter oppdraget».

Videre skriver dr. Gravgaard;

«Mens militærpsykiater Sverre Hougsnæs i januar 2007 stiller diagnosen PTSD basert på dokumenter, er der ingen referanser i det hele tatt til symptomer forenelig med PTSD i journal skrevet av psykologspesialist Jean Jellum Allegra gjennom nesten 4 år (2009-2013). Ved undersøkelse på Rikshospitalet av dr. Kåre Osnes i 2009 finnes ikke noe grunnlag for diagnosen PTSD. Ved undersøkelse hos undertegnede i 2014 fremkommer ingen typiske symptomer på PTSD».

Dr. Gravgaard konkluderer med at de diagnostiske kriteriene for PTSD derfor helt sikkert ikke er oppfylt for skadelidte. Han konkluderer i det videre også med at skadelidte ikke har noen annen øvrig psykisk belastningsskade som følge av tjenesten, men kommer til at kriteriene for diagnosen F.10.20 *Alkoholavhengighetssyndrom* er oppfylt. Den sakkyndige finner at det er mer enn 50 % sannsynlighet for årsakssammenheng mellom deler av alkoholavhengighetssyndromet og tjenesten og vurderer tjenestens påvirkning til å utgjøre 30% av det totale årsaksbildet.

Nemnda bemerker at det påhviler skadelidte å sannsynliggjøre at han er påført en psykisk belastningslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Det er ikke oppstilt krav om at skadelidte må oppfylle diagnosekriteriene for en konkret lidelse, som for eksempel PTSD. Betegnelsen psykiske belastningslidelser er vid, og det avgjørende er derfor om lidelsen kan karakteriseres som en psykisk belastningslidelse. Alkoholavhengighetssyndrom er ingen psykisk belastningslidelse, og danner derfor ikke grunnlag for kompensasjon etter forskriften, ei heller om man utvikler et avhengighetssyndrom som gir sekundære psykiske plager. Forutsetningen for kompensasjon etter forskriften forutsetter at det foreligger en psykisk belastningslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Enkelte personer som utvikler psykiske belastningslidelser, utvikler sekundært et alkoholmisbruk. Alkoholmisbruk vil således kunne være forårsaket av underliggende psykiske plager, som døyves gjennom alkoholbruk, såkalt selvmedisinering.

Selv om skadelidte har opplevd belastende hendelser under tjeneste, er det ut fra den foreliggende dokumentasjon, herunder opplysninger om skadelidtes funksjon og atferd i etterkant av tjeneste, ikke holdepunkter for at han ble påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøringen. Alkoholavhengighetssyndromet fremstår som den sannsynlige årsak til skadelidtes tilstand. Det er dokumentert at skadelidte har hatt perioder med massivt alkoholbruk, på bakgrunn av livsstilen han valgte gjennom musikkkarrieren. Det er i den sammenheng ikke tegn til at alkoholen er benyttet som selvmedisinering, men i langt større grad som stimuli i tilknytning til sosiale sammenkomster. Denne saken skiller seg dermed fra både sak 18/2011 og sak 1/2012, hvor alkoholbruken fremsto som en klar form for selvmedisinering av psykiske belastningsskade påført under internasjonal tjeneste.

Etter dette legger nemnda til grunn at det ikke er sannsynliggjort at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade under tjeneste. De etterlatte til skadelidte har dermed ikke krav på kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

For klageomgangen har advokat Tuflått fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 50 150,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 20 timer og 15 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda bemerker at kravet er høyt, men at det foreligger spesielle omstendigheter i saken. Salærkravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 50 150,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 12. oktober 2016

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder